

GRAFISK BAR

MAGASINET OM ARBEJDSMILJØ I DEN GRAFISKE BRANCHE

34. NUMMER · OKTOBER 2014

**ARBEJDSMILJØ PÅ FLENSBORG AVIS -
HVORDAN ER DET?**

DIGITAL PRINT OG ARBEJDSMILJØ

**FOLKEMØDET - EN CHANCE FOR AT
TRÆDE I KARAKTER!**

Medlemmer
i Grafisk BAR:

Grafisk Arbejdsgiverforening Danske Mediers Arbejdsgiverforening Emballageindustrien
HK/Privat 3F - Fagligt Fælles Forbund Dansk EL-Forbund Dansk Journalistforbund

Indhold:

- 3 Synspunkt**
Tænk skævt og vind kampen om opmærksomhed, skriver Palle Larsen, arbejdsmiljøkonsulent i 3F i Synspunkt.
- 4 Arbejds miljø på tysk**
Flensborg avis – en dansk arbejdsplads, der fungerer under tysk arbejdsmiljølovgivning. Det er et positivt kulturmøde for både danske og tyske medarbejdere.
- 10 Digital print og arbejdsmiljø?**
Digital print har for længst holdt sit indtog og bevist sit værd i den grafiske branche. Vi ved alt for lidt om kemien, når vi taler om digital print, og det skal vi have styr på lige nu, siger Carsten Bøg, afdelingschef i Grafisk Arbejdsgiverforening.
- 12 Nye maskiner kræver ny viden**
Digitalt tryk vinder frem i stort set alle grafiske virksomheder. Med de digitale trykmaskiner følger også nye og anderledes arbejdsmiljøhensyn.
- 16 Maskinsikkerhed – en løbende proces**
"Sov ikke i timen", når det drejer sig om maskinsikkerhed. Heller ikke selvom maskinen er CE-mærket. Læs her, hvad I skal være opmærksomme på.
- 18 Den store udfordring**
Hvordan fastholder man fokus på arbejdsmiljøet i hverdagen? For det kan være svært i en travlt hverdag, hvor den ene arbejdsopgave afløser den anden. Magasinet Grafisk BAR har spurgt fem virksomheder om, hvordan de motiverer medarbejderen til at holde fokus på arbejdsmiljøet i en travlt hverdag.
- 20 Folkemødet - en chance for at træde i karakter**
Hvad skal Grafisk BAR med folkemødet? Og hvordan vinder man kampen om opmærksomhed, når ens emne er noget så usexet som arbejdsmiljø? Hør hvordan!
- 22 Grafisk BAR besøgte IPEX**
Billedcollage fra IPEX, verdens største engelsksprogede maskinmesse inden for print, tryk og media, som Grafisk BAR besøgte i år.
- 24 Bagsiden**
Find inspiration i Grafisk BARs værktøjer til det gode arbejdsmiljø. Denne gang omtaler vi værktøjer, der kan hjælpe mod muskel- og skeletbesvær og et magasin, der har samlet historier fra virksomheder, hvor de fortæller, hvordan de har arbejdet med at skabe et godt psykiske arbejdsmiljø.

GRAFISK BAR

Udgiver: Grafisk BAR
Studivestgade 3, 3. sal
1455 København K
Telefon: 3393 1255
Email: grafiskbar@grafiskbar.dk
www.grafiskbar.dk

Redaktion: Grafisk BARS
Informationsudvalg
Redaktør: Tine Vorting,
MAX Kommunikation
Journalister: Tine Vorting, Pia Olsen,
Layout: www.monicabrix.com
Fotos: Istock, Kailow, Flensborg Avis,
Grafisk BAR, Private.
Tryk: Kailow
Oplag: 6.000
Udgivelse: Nr. 34, 2014
Udgives 4 gange årligt
ISSN: 1901-1334 Papir
ISSN: 1901-1342 Online
Kontakt til redaktionen:
tine@grafiskbar.dk eller
Telefon: 2078 2895
Forsidefoto: Istock

Medlemmer i Grafisk BAR:

Grafisk Arbejdsgiverforening
www.ga.dk

Danske Mediers Arbejdsgiverforening
www.pressenshus.dk

Emballageindustrien
www.emballageindustrien.dk

HK/Privat
www.hkprivat.dk

3F – Fagligt Fælles Forbund
www.3f.dk

Dansk EL-Forbund
www.def.dk

Dansk Journalistforbund
www.journalistforbundet.dk

Kontakt:

Fællessekretariatet Grafisk Bar
Studivestgade 3, 3. sal
1455 København K
Telefon: 33 93 12 55
Email: grafiskbar@grafiskbar.dk

SYNSPUNKT

TÆNK SKÆVT OG VIND KAMPEN OM OPMÆRKSOMHED

Det kan være vanskeligt at holde fokus på arbejdsmiljøet, både når det går godt i virksomhederne, og når det går mindre godt, fx under en finanskrisen som den vi oplever i øjeblikket, men også når det bare ræser derud ad i forbindelse med en højkonjunktur. De håndtag der skal skrues på i begge situationer, vil både rumme ligheder, men også være forskellige på flere områder. Fælles for begge situationer er, at virksomhederne har fuld fokus på produktion og udvikling i begge scenarier, så derfor skal der noget ekstra til, hvis arbejdsmiljøarbejdet ikke skal risikere at drukne eller forsvinde i perioder. Det er derfor vigtigt, at arbejdsmiljøorganisationen tænker innovativt og utraditionelt i sin strategi og planlægning, hvis det skal lykkes at vinde kampen om fokus, kampen om de ansattes interesse og kampen om ledelsens aktive deltagelse. Der findes ikke så vidt jeg ved nogen facitliste eller køreplan, som passer til alle virksomheder, men hvis de lidt skæve ideer og tanker slippes løs og også udfordrer virksomhedens kultur og traditioner på en konstruktiv måde, kan det næsten ikke gå galt. Det handler om at anvende de rette kommunikationsmidler til den rette situation, ellers kan det gode budskab gå tabt og dermed siver fokus på arbejdsmiljøet også stille og roligt ud af arbejdsmiljøorganisationen. Det er nok en situation, som mange kender til og som, mange nok gerne vil ændre, hvis det var muligt.

På Folkemødet der fandt sted på Bornholm den 12.-15. juni i år, deltog Grafisk BAR, i samarbejde med øvrige Branchearbejdsmiljøråd, Videncenter for arbejdsmiljø og Arbejds miljørådet i både fælles og egne arrangementer i løbet af de fire dage. Vi vidste på forhånd, at konkurrencen med de andre arrangementer og events ville blive knivskarp, så derfor blev vi nødt til at tænke utraditionelt og anderledes, hvis ikke vi ville opleve tomhedens røgende spektakel i form af et mennesketomt telt alle fire dage. Nu er det jo de færreste, der oplever arbejdsmiljøarbejdet som specielt sexet, så derfor var vi i Grafisk BAR

nærmest allerede bagud på point fra starten – vi måtte tænke lidt anderledes hvis vi ville have publikum til vores særarrangement. Og da vi nu ved, at sex næsten altid sælger godt, så var det jo nærliggende at smide tankerne i den retning. Vi besluttede derfor at anvende dette lidt billige trick i form af et engagement med Joan Ørting og relatere eventen med hende til problematikken om natarbejde og sex – det hun også har et meget charmerende speak om på Grafisk BARS populære plakat om natarbejde. Og minsandten om ikke det blev en udelt succes, og teltet var propfuldt af tilhørere, ja faktisk stod folk i lange rækker udenfor teltet, og vi fik sat natarbejde som et arbejdsmiljøtema på dagsordenen ved at tænke lidt anderledes. Og som sidegevinst fik vi også Grafisk BAR nævnt i de landsdækkende medier – ikke så ringe, vores liden størrelse taget i betragtning. Vi fik altså fuld fokus på arbejdsmiljøet ved at tænke lidt alternativt. Inden i magasinet kan du læse om, hvad der skete i arbejdsmiljøteltet, om søndagen i kirketiden – det var ikke mindre utraditionelt! God fornøjelse.

Palle Larsen
Arbejds miljøkonsulent
3F Arbejdspolitisk Team

Synspunkt har til formål at skabe opmærksomhed og debat om aktuelle og særlige arbejdsmiljøemner. Synspunkt skrives på skift af parterne i Grafisk BAR og er altid udtryk for forfatterens egen holdning.

Arbejdsmiljø på **TYSK**

Grafisk BAR har mødt Flensborg avis – en dansk arbejdsplads, der fungerer under tysk arbejdsmiljølovgivning. Det er et positivt kulturmøde for både danske og tyske medarbejdere.

Af Pia Olsen
Foto: Flensborg Avis, Istock.

Da Jørgen Møllekær blev chef for Flensborg Avis kunne han straks mærke, at samarbejdet med medarbejderne var anderledes end i den danske virksomhed, han kom fra.

”Stemningen mellem ledelse og medarbejdere er mere formel end i Danmark, hvor medarbejderne i mange tilfælde bare går direkte ind på lederens kontor og siger det, de har behov for at sige. Jeg kom fra TV2 på Fyn og var vant til, at ledelse og medarbejderrepræsentanter ofte arbejdede sammen på en uformel facon. Vi havde selvfølgelig alle de lovmæssige møder, men ofte ordnede vi tingene ved en snak i løbet af dagen. Sådan er det ikke helt her,” fortæller Jørgen Møllekær, der mener, at det mere formelle samarbejde blandt andet udspringer af den tyske arbejdsmarkedslovgivning.

Den tyske lovgivning lægger op til meget formelle rammer for samarbejdet mellem ledelse og medarbejdere på alle områder, også når det handler om arbejdsmiljøarbejdet.

”Vi har ikke et samarbejdsudvalg. Vi har det, der hedder et Betriebsrat. Og Betriebsrat er involveret i alle beslutninger, der vedrører medarbejderne, uanset om det handler om arbejdsmiljø og sikkerhed eller ansættelse og afskedigelse,” forklarer Jørgen Møllekær.

”I øjeblikket arbejder jeg eksempelvis på, at vi skal have nyt klimaanlæg, og der skal ske en række omrokeringer på arbejdspladsen. Og her skal begge dele forelægges Betriebsrat, og de skal være med i beslutningsprocessen hele vejen,” forklarer Jørgen Møllekær.

En anden stemning

Der er en anden stemning på tyske virksomheder end på danske, og det smitter af på en arbejdsplads som Flensborg avis, der rummer begge kulturer.

” Når jeg kommer på danske virksomheder, får jeg en fornemmelse af, at man er mere fokuseret på, at medarbejderne også skal hygge sig. Her i Tyskland har man nok mere en funktionel tilgang til samarbejdet og arbejdspladsen i det hele taget ”

”Når jeg kommer på danske virksomheder, får jeg en fornemmelse af, at man er mere fokuseret på, at medarbejderne også skal hygge sig. Her i Tyskland har man nok mere en funktionel tilgang til samarbejdet og arbejdspladsen i det hele taget,” siger formanden for Betriebsrat på Flensborg Avis Thomas Behrens.

Stor forskel fra Danmark

I Danmark vil tillidsrepræsentanten ofte spille en stor rolle i forbindelse med de beslutninger, som ledelsen træffer, og som vedrører medarbejderne.

”Under tysk lovgivning kan ledelsen faktisk ikke træffe beslutningerne alene. Alle beslutninger, der vedrører de ansatte, skal godkendes af Betriebsrat. Skal jeg eksempelvis ansætte en person, så skal jeg skrive en indstilling til rådet, og de skal godkende den, jeg ansætter. De skal også godkende, hvilket løntrin vedkommende bliver placeret på,” fortæller Jørgen Møllekær.

Mere indflydelse til medarbejderne
Den tyske lovgivning giver mere indflydelse til medarbejderne, mener Jørgen Møllekær:

”Juridisk har medarbejderne mere opbakning under den tyske lovgivning end under den danske. Her kan Betriebsrat eksempelvis anlægge sag mod virksomheden, hvis de ikke er enige i en sag. Men samtidig er det vigtigt at understrege, at på trods af et tilsyneladende mere stift system for samarbejdet, så er ambitionen et åbent og tillidsfuldt samarbejde,” siger Jørgen Møllekær.

Dansk ledelse er anderledes

”Mit indtryk er, at de sociale aspekter af arbejdslivet er mere indarbejdet i den danske ledelsesfacon. I Tyskland er der større afstand mellem medarbejderne og ledelsen. Man siger også stadig ”De” til hinanden i Tyskland – dog ikke på vores avis,” forklarer Thomas Behrens.

Fokusområderne for trivsel og arbejdsmiljø på Flensborg Avis er heller ikke helt de samme, som de er på mange andre danske virksomheder.

”Der er ikke så meget fokus på det psykiske arbejdsmiljø, som der er på mange andre danske virksomheder og med hensyn til de fysiske rammer, så er det også noget, der rutinemæssigt bliver gennemgået en gang om året og ellers ikke fylder i hverdagen. Men vi har eksempelvis genoplivet vores kantineordning efter, at vi har fået Jørgen Møllekær som leder,” siger Thomas Behrens.

Praksis fungerer

Arbejdsgangen kan godt virke lidt tung en gang imellem, fordi alt skal godkendes af Betriebsrat, men i praksis har det også mange fordele.

”Nu skal vi have et nyt klimaanlæg, og her kan jeg ikke bare selv beslutte, hvad vi skal have. Betriebsrat skal med i beslutningen. Men omvendt er jeg jo

” Formålet med den stramme lovgivning er jo at beskytte medarbejderen imod en vilkårlig og lunefuld ledelse. Og det er jo faktisk ret fornuftigt ”

også en leder, der er vant til at inddrage mine medarbejdere, og jeg forventer også, at mine medarbejdere engagerer sig og er med til at løse de problemer, der opstår,” siger Jørgen Møllekær, og tilføjer:

”Formålet med den stramme lovgivning er jo at beskytte medarbejderen imod en vilkårlig og lunefuld ledelse. Og det er jo faktisk ret fornuftigt.”

Den tyske fordel

Den tyske samarbejdsmodel viser sin styrke, når det handler om at udføre beslutninger som ledelsen og Betriebsrat er enige om.

”Vi var selv kommet med forslaget om at genoplive kantineordningen for et par år siden, men havde bare ikke kunne få det igennem. Men når nu både ledelse og Betriebsrat er enige, så går det hurtigt med at få foretaget forandringer,” forklarer Thomas Behrens.

Jørgen Møllekær

Også på ledelsesplan kan samarbejdet med Betriebsrat være en stor fordel.

”Når vi er uenige om noget, kan Betriebsrat være en stor forhindring for ledelsen. Men når vi er enige om en beslutning, så er det en kæmpe fordel. Eksempelvis i forbindelse med indførelsen af rygeforbudet, hvor vi var enige, og i praksis betød det, at vi havde medarbejderopbakning til beslutningen helt fra begyndelsen. Vi skulle ikke først træffe en beslutning og så overbevise medarbejderne om, at det var en rigtig beslutning,” forklarer Jørgen Møllekær.

Betriebsrat kan forstærke ledelsens muligheder.

”Hvis ledelsen og Betriebsratet er enige om en beslutning, er Betriebsrat forpligtiget til at hjælpe med at få ført beslutningen ud i livet, efter reglerne. Så man kan sige, at når vi er enige, så kan Rådet egentlig forstærke min ledelse,” siger Jørgen Møllekær.

En anden version af samarbejds møder
Samarbejds møderne med Betriebsrat har dog krævet lidt tilvænning for Jørgen Møllekær.

” Det er rigtig fint med et Betriebsrat, men det skal helst ikke være den eneste måde, medarbejdere og ledelse kommunikerer på ”

”Ledelsen og Betriebsrat holder faste månedlige møder, og her er det altså mig, der bliver inviteret til at deltage i mødet. Mødet afholdes af Betriebsrat, og det er dem, der skriver alt, hvad jeg siger ned i referatet. Det skulle jeg lige vænne mig til. Under dansk lov ville det jo være mig, der indkaldte til møde i Samarbejdsudvalget,” siger Jørgen Møllekær, der dog understreger, at hans ambition er, at medarbejderne på Flensborg Avis også med tiden begynder at kigge forbi hans kontor og fortælle, hvad de har på hjertet.

”Det er rigtig fint med et Betriebsrat, men det skal helst ikke være den eneste måde, medarbejdere og ledelse kommunikerer på,” slutter Jørgen Møllekær.

Thomas Behrens

TYSK ARBEJDSMILJØLOVGIVNING

Alle virksomheder med fem eller flere medarbejdere har forfatningsmæssigt krav på at have et Betriebsrat. På virksomheder med mere end 200 ansatte, er det en fuldtidsstilling at være formand for Betriebsrat.

Betriebsratet har ret til fuld indsigt i både ansættelses- og afskedigelsessager.

Alle beslutninger, som vedrører medarbejderen, uanset om det handler om arbejdsmiljøet eller andre ansættelsesvilkår, skal ledelsen træffe i samarbejde med Betriebsratet.

Betriebsrat kan anlægge sag med virksomheden, hvis de mener virksomheden ikke lever op til sine lovmæssige og retslige forpligtigelser.

DIGITAL PRINT OG ARBEJDSMILJØ

Digital print har for længst holdt sit indtog og bevist sit værd i den grafiske branche. Men på trods af metodens udbredthed ved vi alt for lidt om kemien, når vi taler om digital print. Det skal vi have styr på lige nu, siger Carsten Bøg, afdelingschef i Grafisk Arbejdsgiverforening.

Af Pia Olsen

Digital print har bidt sig godt og grundigt fast i den grafiske branche. Det optræder efterhånden på alle områder i større og større omfang og i større og større oplag. På trods af dette ved vi fortsat forbløffende lidt om arbejdsmiljøet i forbindelse med digitalt print, siger afdelingschef Carsten Bøg, Grafisk Arbejdsgiverforening.

Han mener blandt andet, at digital tryk ofte sidestilles med almindelige kopimaskiner, og at det er en af årsagerne til den manglende viden om arbejdsmiljøet i forbindelse med digital produktion.

"På printmessen IpeX som for nyligt blev afholdt i London, kunne man virkelig se, hvor meget digital print fylder i branchen. Derfor var det også bemærkelsesværdigt, at leverandørerne af de store maskiner til digital print ikke rådgiver deres kunder mere om eksempelvis ventilation i forbindelse med maskinerne. I det hele taget oplever vi, at leverandørerne på området ved for lidt om det arbejdsmiljø deres udstyr og kemi skal indgå i på virksomhederne og formentlig,

” Der jo er en verden til forskel på en kopimaskine i et storkontor og så til industriel produktion ”

eller forhåbentlig, derfor ikke giver de nødvendige anvisninger og krav i forhold til opstilling og anvendelse af de maskiner, som de sælger,” fortæller Carsten Bøg, der er ret overbevist om, at det skyldes, at man fortsat ikke tænker digital print som en stor industriel produktion.

”Der jo er en verden til forskel på en kopimaskine i et storkontor og så til industriel produktion,” siger han.

Industriel produktion

Printere til brug i en industriel skala har ofte en betydelig varmeafgivelse og fungerer derfor som en slags stor radiator, og det kræver ofte at virksomheden indtænker ventilationsforhold eller i det mindste ved på forhånd, i hvor høj grad den nye maskine vil forandre et eksisterende arbejds-

Carsten Bøg

miljø.

”På en del virksomheder, hvor jeg har været involveret har problemet vist sig at være utilstrækkelig ventilation. Varmeafgivelsen var meget betydeligt, så der blev varmt. Og så er det faktisk et ret ærgeligt og ”et” dyrt, problem, at leverandørerne ikke gør-

” Stort set alle de produkter der indgår i digital produktion, bliver fremstillet i udlandet. Og selvom også de udenlandske underleverandører både skal kende og overholde danske arbejdsmiljøregler, så er det ikke altid tilfældet. Eksempelvis er det ikke altid, der følger et produktdatablad på dansk, for bare at nævne et eksempel ”

de det ret klart fra begyndelse, at så store maskiner kræver ventilation. Egentlig er det jo fuldstændigt logisk, og man kan undre sig over, hvorfor det ikke bare er en selvfølge, men igen tror jeg, det er fordi digital print fortsat betragtes på lige fod med en kontormaskine, og derfor eksempelvis på kemi- og varmesiden ikke kan have afdampinger som andre trykmetoder,” siger Carsten Bøg.

Vi kender ikke kemien

I de traditionelle trykmetoder er kemien efterhånden kortlagt. Men sådan er det ikke med de digitale print-metoder.

”Vi ved simpelthen ikke nok om kemien indenfor det digitale printområde set i relation til eventuelle langtidseffekter i arbejdsmiljøet. Der er dog ret godt styr på tingene i de danske virksomheder, hvor flere af virksomhederne er svanemærket og overholder de gældende EU regler, og i de virksomheder er der som udgangspunkt både gode ventilationsforhold og en hensigtsmæssig håndtering af kemien. Men vi er som branche selvfølgelig nødt til at have en ligeså kvalificeret arbejdsmiljøviden indenfor digitale print, som vi har inden for andre trykmetoder,” forklarer Carsten Bøg.

Vi skal vise vejen

Det er jo ikke sikkert, der er de store arbejdsmiljøproblemer forbundet med kemien til printproduktion, men når det drejer sig om arbejdsmiljø, så skal vi jo vide det med størst mulig sikkerhed. Som det er nu, ved også leverandørerne for lidt om kemien i forbindelse med digital print, og derfor har vi i Det Grafiske Branchearbejdsmiljøråd besluttet at udarbejde en vejledning, der skal give gode råd fra indkøb til installation og anvendelse af digitale printere.

Det kan vel med rette forventes af os, at vi tager initiativet, og skulle vi så samtidig vise vejen for leverandørerne, gør det vel heller ikke så meget,” siger Carsten Bøg.

Virksomheder og leverandører skal hjælpe

Der er store udfordringer i forbindelse med viden om kemien, og arbejdet slutter ikke indenfor de danske grænser.

”Stort set alle de produkter der indgår i digital produktion, bliver fremstillet i udlandet. Og selvom også de udenlandske underleverandører både skal kende og overholde danske arbejdsmiljøregler, så er det ikke altid tilfældet. Eksempelvis er det ikke altid, der følger et produktdatablad på dansk, for bare at nævne et eksempel,” siger Carsten Bøg og understreger, at virksomhederne faktisk selv kan være med til at skubbe i den rigtige retning.

”De enkelte virksomheder kan med fordel, så snart vi er færdige med den nye vejledning, begynde at stille krav til leverandørerne allerede i indkøbsprocessen. Eksempelvis til vejledning om varmeafgivelse og ventilationsbehov, håndtering af kemi og korrekte produktdatablade og i det hele taget stille krav til leverandørerne om at levere mere viden om produktionsmaterialerne. Men helt sort ser det

naturligvis ikke ud. Vi har allerede et godt og tæt samarbejde om arbejdsmiljø med en del leverandører og vi ved, at de er meget interesserede i at kaste lys over området,” siger Carsten Bøg.

Motivationen

”Helt enkelt drejer det sig om, at vi skal vide, at vi også på dette område har et sikkert og sundt arbejdsmiljø, og heldigvis så er det jo også den opfattelse, der helt generelt er i den danske grafiske branche, hvor vi har en mangeårig tradition for et kvalificeret og konstruktivt samarbejde med arbejdsmiljøet. Fra Det Grafiske Branchearbejdsmiljøråds side ændrer vi både med vejledning og er med til at skabe opmærksomhed omkring relevante problemstillinger. Og vi ved fra tidligere, at der altid er first movers blandt leverandørerne, og at disse er med til at sætte ”toget” gang og motivere andre og flere leverandører, så derfor har jeg rimelige gode forventninger til, at vi sammen fremover kan tilbyde virksomhederne kvalificeret og praktisk anvendelig rådgivning indenfor disse nye områder,” slutter Carsten Bøg.

Nye maskiner kræver ny viden

Digitalt tryk vinder frem i stort set alle grafiske virksomheder. Med de digitale trykmaskiner følger også nye og anderledes arbejdsmiljøhensyn. Vi skal have mere viden om kemi i forbindelse med digitalt tryk.

Af Pia Olsen og Tine Vorting
Foto: Kailow

Digitalt tryk vinder frem. Det er en kendsgerning, og på Kailow er man naturligvis fulgt med udviklingen.

”Vi fik den første digitale trykmaskine allerede i 2003. Siden er ordrerne på det digitale bare vokset og vokset, og heldigvis er maskinerne også blevet bedre,” siger indehaver og miljøansvarlig Mogens Kailow.

På Kailow har de for længst erstattet den første digitale trykmaskine med en ny og bedre.

”Vi har en stor digital trykmaskine. Og da vi fik den, gik den sådan set bare ind som en almindelig maskine. Den blev vurderet som alle maskiner, vi får ind i produktionen,” forklarer Mogens Kailow.

CSR ansvarlig Michael Kjeldsmark uddyber:

”Den bliver vurderet i forhold til luft og varme osv. efter alle arbejdsmiljølovens forskrifter. Det er et helt rutinemæssigt tjek, som alle nye maskiner gennemgår.”

Større varmeafgivelse

Der er forskel på, hvordan de digitale trykmaskiner skal behandles i forhold til offset maskinerne.

”I forhold til de almindelige offsetmaskiner, er der en del større varmeproduktion med de digitale trykmaskiner. Den digitale trykmaskine, vi har anskaffet os, har et kølelegeme indeni, så den kan holde den rette temperatur.

Og vi skal sørge for at holde den rette temperatur udenfor. Det skal faktisk også tænkes ind i prisen på det digitale tryk, for det er dyrt i strøm at have kølelementer kørende hele tiden,” siger Mogens Kailow.

I forhold til arbejdsmiljøet har virksomheden ikke oplevet de helt store forandringer med det digitale tryk.

”Vi har ikke foretaget forandringer af arbejdsmiljømæssig karakter med de digitale trykmaskiner. De er blevet tjekket som alle de andre maskiner, men ellers har vi ikke foretaget os noget,” fortæller arbejdsmiljørepræsentant Bente Larsen.

Kemien er anderledes

Der er brugt rigtig mange ressourcer på at kortlægge de kemiske ingredienser i

forbindelse med offsettryk, men sådan er det ikke med det digitale.

” Faktisk kan jeg godt undre mig lidt over, at vi ikke går så meget op i, hvad der er i beholderne til den digitale trykmaskine, fordi vi netop går så meget op i alt muligt andet i forhold til arbejdsmiljøet ”

”Vi har produktdatablade på den nye maskine, men bortset fra det ved vi ikke så meget om, hvad der er i toner-beholderne. Maskinen fungerer som et lukket system, og det er også færdigfyldte beholdere, vi fylder på maskinen. På den måde kan man sige, at vores digitale trykmaskine er meget mere uigennemskuelig end almindelige offsettryk. Der er alt jo åbent, så man kan se, hvad der foregår,” forklarer Bente Larsen.

”Faktisk kan jeg godt undre mig lidt over, at vi ikke går så meget op i, hvad

der er i beholderne til den digitale trykmaskine, fordi vi netop går så meget op i alt muligt andet i forhold til arbejdsmiljøet,” siger Michael Kjeldsmark.

Vi spørger forhandleren

Opstår der spørgsmål i hverdagen med hensyn til, hvordan maskinen fungerer eller andet, så er det forhandleren, der skal kunne svare.

”De gange vi har haft spørgsmål med hensyn til maskinen, har vi henvendt os til forhandlerne, og de har sådan

set også kunne svare os. Faktisk har vi oplevet dem meget indstillet på at levere viden til os,” siger Mogens Kailow, der dog undrer sig over, at de store arbejdsmiljømæssige krav, der stilles til digitaltryk i den industrielle version, ikke gælder for alle de kontormaskiner som står på masser af kontorer landet over.

Fremtiden er digital

Hvis du kommer herud om tre år, så vil vi have to måske tre digitale trykmaskiner, der kører i døgndrift. For behovet er stigende, og derfor skal vi

selvfølgelig også have så meget viden om metoden som muligt – også i forhold til arbejdsmiljøet,” siger Mogens Kailow.

Selvom offset tryk er det billigste, har digitaltryk en stor fordel.

”I takt med at direct marketing vinder frem, og det gør det jo, så stiger behovet for mere målrettede materialer også. Og der har den digitale trykform den fordel, at hvert print kan være forskelligt,” siger Michael Kjeldsmark.

Maskinsikkerhed – *en løbende proces*

”Sov ikke i timen”, når det drejer sig om maskinsikkerhed. Heller ikke selvom maskinen er CE-mærket.

CE-mærkede maskiner er sikkerhedsgodkendt på forhånd, men der er fortsat ting som virksomheden kan gøre for at styrke sikkerheden i arbejdet med maskinen, fortæller Carsten Bøg fra Grafisk Arbejdsgiverforening.

- ✓ Selvom maskinen er CE-mærket, skal man lade den sunde fornuft råde og vurdere, om der er forhold, der umiddelbart ser farlige ud. Er det eksempelvis muligt at komme ind til farlige dele under driften? Og hvis det er, skal der naturligvis tages hånd om det problem.
- ✓ Sikkerhedsanordningerne på maskinerne skal tjekkes regelmæssigt, så I ved, at de er funktionsduelige.
- ✓ For alle maskiner både med og uden CE-mærke gælder, det at brugsanvisningen skal studeres af brugeren, og særlig med fokus på de forhold, der vedrører sikker betjening af maskinen.
- ✓ Derudover kan man sikre sig, når man køber maskinen, ved at bede leverandøren skriftligt bekræfte at maskinen overholder dansk arbejdsmiljølovgivning.

CE-mærkning

Alle maskiner, der er leveret i EU fra og med 1995, skal være CE-mærket.

Det betyder, at producenten skal:

- ✓ Vurdere risikoen ved maskinen.
- ✓ Lave tegninger og nødvendige diagrammer.
- ✓ Lave en brugsanvisning på brugerlandets sprog.
- ✓ Underskrive en overensstemmelseserklæring som bevis på, at maskinen overholder relevante direktiver.
- ✓ Sætte et CE-mærke og typeskilt på maskinen.

Man skal dog være opmærksom på, at et CE-mærke ikke nødvendigvis betyder, at en myndighed har godkendt maskinen. Det betyder, at producenten selv har godkendt maskinen.

Kilde: Grafisk BAR www.grafiskbar.dk

I forbindelse med indkøb af nye maskiner er der også hjælp og vejledning at hente på www.grafiskbar.dk under publikationer og Indkøbsvejledning.

The screenshot shows the website for Grafisk BAR, which is the homepage for the Danish graphic printing industry. The page is titled "Maskinsikkerhed" (Machine Safety) and is part of a series of publications. The main content area features three articles:

- Maskinsikkerhed**: Find herunder Grafisk BARs publikationer om maskinsikkerhed: **Har I fingrene i maskinen - eller styr på sikkerheden?** (Pjece, 8 tjeklister, plakat og Go Card)
- Original Heidelberg Vingeautomat**: Selvom Heidelberg vingeautomaten ikke har medført nævneværdige ulykker nogensinde, skal den "pakkes ind" når den er i brug. Denne pjece giver et forslag til hvordan det kan gøres.
- Original Heidelberg Cylinder**: Denne pjece viser, hvor man placerer beskyttelseskærmene.

On the right side, there is a "Seneste nyt:" (Latest news) section with three items:

- Få mere viden om håndtering af kemiske stoffer**: Viden om kemiske stoffers farlighed har stor betydning for, at virksomheder og myndigheder kan... [læs mere](#)
- Fire pjecer om AMO**: Grafisk BAR har udarbejdet fire pjecer om AMO, "Er I godt på vej med jeres arbejdsmiljøarbejde",... [læs mere](#)
- Synspunkt: Ny lovgivning, nye udfordringer og ny inspiration**: Arbejdsmiljølovgivning er ikke altid lige til at greje. Og slet ikke, når den ændrer sig, og der... [læs mere](#)

At the bottom, there are two more items:

- DM i Skills en kæmpe succes**: Grafisk BAR deltog i år i DM i Skills med en "Arbejdsmiljøbar." Målet med mesterskabet er at få... [læs mere](#)
- Hvis bygningen var en AIRBUS**: De ansatte skal have det bedst mulige indeklima.

Den store udfordring

Af Pia Olsen
Fotos: Private

Hvordan fastholder man fokus på arbejdsmiljøet i hverdagen? For det kan være svært i en travlt hverdag, hvor den ene arbejdsopgave afløser den anden. Det er nemt at komme til at stille en palle et helt forkert sted eller glemme alt om arbejdsmiljø og sikkerhed, når man lige skal bruge

strøm, og den første forlængerledning man får fat i, kun kan trækkes tværs over gulvet. Den slags forekommer ude på virksomhederne, men heldigvis bliver der gjort en massiv indsats for at få de hurtige "fejl" rettet, inden de bliver til ulykker.

Magasinet Grafisk BAR har spurgt fem virksomheder om, hvordan de motiverer medarbejderen til at holde fokus på arbejdsmiljøet i en travlt hverdag. Kreativiteten og engagementet i de forskellige løsninger er meget inspirerende.

Hvad siger de ude på arbejdspladserne?

Den professionelle bussemand

"Den enkelte medarbejder har ikke tid til at gå og tænke på arbejdsmiljøet i dagligdagen. De er optagede af deres opgaver og har ofte travlt. Derfor tror jeg, at der skal en professionel bussemand til – og det er så der, jeg kommer ind i billedet. Jeg kommer dagligt rundt i hele virksomheden, og fordi jeg arbejder med arbejdsmiljøet, så ser jeg bare, når tingene ikke er i orden. Jeg ser den forlængerledning, der er langt ud over gulvet, jeg ser, når der er for beskidt et sted, eller når vores plastikforhæng er blevet matte og trænger til at blive skiftet. Derfor er det også mig, der prikker medarbejderne på ryggen og gør dem opmærksomme på den farlige forlængerledning. Mange gange ser medarbejderne ikke tingene omkring dem. Der skal et par øjne udefra til at opdage de der små ting, der kan være farlige. Og den opgave må vi som arbejder med arbejdsmiljøet altså tage på os. Det ansvar må vi tage," siger Mogens Kailow, chef for arbejdsmiljøudvalget i Kailow Graphic.

Vi spørger vores medarbejdere

"Vi holder fokus på arbejdsmiljøet ved at spørge ind til nærved-ulykker hver eneste uge, på vores tavlemøder. I hver afdeling af virksomheden holder vi hver uge det vi kalder et tavlemøde, som varer i cirka 20 minutter, og som har de samme syv punkter på dagsordenen hver gang. Og her er et af punkterne arbejdsmiljø og nærved-ulykker. Her er det især nærved-ulykker, vi spørger ind til. Det er selvfølgelig, fordi det er den mere alvorlige del af arbejdsmiljøet. Faktisk viser det sig ofte, at en medarbejder har oplevet en nærved-ulykke, som vedkommende helt sikkert ikke var kommet og fortalt os, hvis ikke vi havde spurgt ind til det. Så jeg synes, det fungerer godt. Ved at spørge medarbejderne får vi jo også dem til at tænke i arbejdsmiljø og sikkerhed," siger økonomidirektør Kasper Larsen, KLS Grafisk Hus A/S.

Vi kører kampagner

"Hos os er arbejdsmiljøet et fast punkt på de tavlemøder, vi holder hver uge. Og derudover kører vi kampagner, hvor vi sætter plakater op i virksomheden med et aktuelt budskab. Eksempelvis er august og september højsæson for arbejdsulykker i industrien. Det er, fordi folk kommer tilbage fra ferie og ikke helt er kommet op i gear endnu. Derfor har vi en kampagne hvert år på dette tidspunkt. I år er det Onkel Sam, der er på plakaten og teksten lyder: "We want you to pay attention! Velkommen hjem fra ferie, lad os sammen undgå arbejdsulykker." I løbet af året har vi også haft en kampagne om håndtering af paller. Det vigtige med kampagnerne, er, at de ikke må hænge for længe, for så holder folk op med at se dem. De skal skiftes ud," siger arbejdsmiljøchef Georg Juelsgaard, Schur Pack Danmark A/S.

Vi finder på nyt

"Udfordringen for os er, at vi skal få folk til hele tiden at holde fokus på arbejdsmiljøet, også når det går godt. For når det går godt, er der en risiko for, at man slipper opmærksomheden lidt, for nu fungerer det jo. Men det må man ikke med arbejdsmiljøet, for så er det netop, at det kan gå galt. Derfor finder vi på alle mulige forskellige ting. I øjeblikket har vi et projekt med arbejdsplademåtter. Det er måtter med et budskab, som ligger i receptionen og i kantinen, hvor alle ser dem. Jeg kan høre, at medarbejderne taler om dem, og det betyder, at de ser dem. De bliver skiftet hver anden uge, så der hele tiden kommer nyt. Projektet kører et år, og så skal vi finde på noget nyt. Vi har også brugt plakater med budskaber. Og der blev jeg faktisk overrasket over, hvor meget opmærksomhed de fik. Det var arbejdsmiljøgrupperne, der fandt på budskaberne til plakaterne," siger arbejdsmiljøchef Ninus Seistrup, DS Smith Packaging.

Vi styrker kommunikationen mellem ledelse og medarbejdere

"Hos os har vi meget fokus på kommunikationen mellem ledelse og medarbejdere, fordi vi tror på at det er vejen til et bedre arbejdsmiljø. Både ledelse og medarbejdere skal føle sig trygge ved at henvende sig med spørgsmål, udfordringer og problemer. På den måde bliver intet fejlet ind under gulvtæppet og eventuelle problemer bliver taget i opløbet. Helt konkret er vi ved at skabe et forum hvor medarbejderen kan komme med spørgsmål og gode ideer. Vi har oprettet en mailadresse med navnet "KanDetPasse" som alle medarbejdere frit kan henvende sig til med stort og småt. Og derudover har vi selvfølgelig vores fredagsstatus, hvor vi spørger medarbejderne om deres arbejdssituation i forhold til arbejdspress og andre sider." Koncerndirektør Esben Mols Kabell fra Lasertryk.dk

Folkemødet

- en chance for at træde i karakter

Hvad skal Grafisk BAR med folkemødet? Og hvordan vinder man kampen om opmærksomhed, når ens emne er noget så usexet som arbejdsmiljø? Det fortæller Palle Larsen, arbejdsmiljøkonsulent i 3F og Carsten Bøg, afdelingschef i Grafisk Arbejdsgiverforening om her

Danmarks årlige politikerfestival, Folkemødet, blev afholdt - vanen tro - på Bornholm den 12.-15. juni i år. Og igen satte Folkemødet publikumsrekord, med hele 90.000 besøgende på fire dage. Grafisk BAR deltog også og beviste, at selv om man er lille, kan man gøre et stort indtryk.

Grafisk BAR valgte at deltage i ArbejdsmiljøLoungen, som var et samarbejde mellem Arbejdsmiljørådet, Videncenter for Arbejdsmiljø og ti af de i alt elleve branchearbejdsmiljøråd.

"Vi syntes, at der skulle være noget om arbejdsmiljø på Folkemødet," siger Palle Larsen, arbejdsmiljøkonsulent i 3F.

"Det helt overordnede formål med vores tilstedeværelse på Folkemødet var at skabe opmærksomhed omkring arbejdsmarkedets parters samarbejde omkring arbejdsmiljøforbedringer samt fortælle folk, at arbejdsmarke-

dets parter i fællesskab samarbejder for at finde gode arbejdsmiljøløsninger," siger Palle Larsen.

En ide der brænder igennem

I det ocean af tilbud Folkemødet var beriget med, var udfordringen at finde en ide, der kunne skabe opmærksomhed omkring arbejdsmiljø og ikke mindst omkring Grafisk BAR.

"Vi ville gerne tage emnet natarbejde op i arbejdsmiljøteltet, men det skulle gøres på en lidt skæv måde. Og så fandt vi sammen ud af, at vi jo kunne engagere Joan Ørting. Hende havde vi samarbejdet med i forbindelse med udarbejdelsen af Grafisk BARs meget populære plakat, som vedrører problemstillinger relateret til natarbejde. På Folkemødet talte Joan Ørting om, hvilke udfordringer natarbejde kan have for familielivet, og man må sige, at det var populært, for teltet blev fyldt til bristepunktet," fortæller Palle Larsen.

Derfor deltog Grafisk BAR i Folkemødet?

Hvad kan et mindre Branchearbejdsmiljøråd, som Grafisk BAR egentlig få ud af at deltage i et Folkemødet? Det er måske et spørgsmål, som mange stiller sig selv. Til det svarer Carsten Bøg, afdelingschef i Grafisk Arbejdsgiverforening:

"Netop fordi vi er sådan et mindre branchearbejdsmiljøråd, er det vigtigt, at vi træder i karakter også i sammenhænge som eksempelvis Folkemødet. Folkemødet giver os en unik chance for, at vi kan blive synlige overfor blandt andet politikere og beslutningstagere, som ellers kan være meget vanskelige at få opmærksomhed fra, når det drejer sig om arbejdsmiljø," siger Carsten Bøg.

Men det er ikke kun synlighed overfor politikere og beslutningstagere, som Grafisk BAR opnår ved at deltage.

"Man kan også se Folkemødet som et netværksmøde. Vi får mulighed for at mødes med andre, der beskæftiger sig med arbejdsmiljø, og det er meget frugtbart. Vi får ny inspiration og deler erfaringer," siger Carsten Bøg.

Verdens første arbejdsmiljøhøjmesse

Det lykkedes Grafisk BAR, i samarbejde med de øvrige BAR'er og aktører at gøre sig synlige, men alle midler var også taget i brug.

"Vi ville finde på noget anderledes. Derfor havde vi også bestilt Anders Lund Madsen til at holde verdens første arbejdsmiljøhøjmesse. Søndag midt i kirketiden ringede "Domprovst" Anders Lund Madsen ind til højmesse med arbejdsmiljøet som gennemgående tema i hans prædiken til menigheden. "Kirken" var fyldt til sidste plads, og folk stod i rækker udenfor teltet, så vi havde ingen problemer med tomme bænkerækker. Det var underholdning med holdning," fortæller Palle Larsen.

Folk tog godt imod de skæve ideer og de anderledes måder at præsentere emnet arbejdsmiljø på.

"Der var rigtig god stemning i teltet. Folk var med både på det humoristiske og det mere seriøse. Jeg fik kun positive tilbagemeldinger. Det var en rigtig god oplevelse," siger Palle Larsen.

http://www.youtube.com/watch?v=r6ZjbMP_fuk

<http://www.arbejdsmiljoviden.dk/Aktuel/FolkemoedeBornholm2014>

IPEX 2014

IPEX er verdens største engelsksprogede messe inden for print, tryk og media og med mere end 1.000 maskinproducenter hele verden. I 2014 blev den afholdt i London. Messen finder sted hvert 4. år. Næste gang er i 2018.

Grafisk BAR besøgte messen og fik ny viden med hjem til deres respektive organisationer.

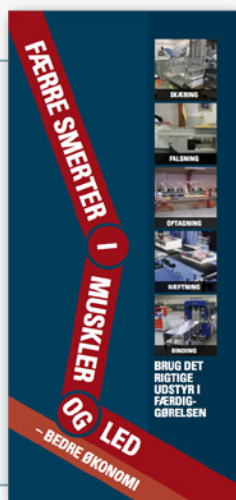
Fotos: Grafisk BAR

Inspiration til arbejdet med psykisk arbejdsmiljø

Grafisk BAR har udgivet et særnummer om psykisk arbejdsmiljø. Magasinet "Styr på det" indeholder historier fra grafiske virksomheder, hvor man har arbejdet med det psykiske arbejdsmiljø. Find her inspiration til at arbejde med det psykiske arbejdsmiljø.

Find pjecen på www.grafiskbar.dk <<http://www.grafiskbar.dk>> under Publikationer og Psykisk arbejdsmiljø

Færre smerter i muskler og led - bedre økonomi

Bogbindere og bogbinderassistenter, der i deres daglige arbejde udfører manuelt arbejde, løber en særlig risiko for nedslidning. Grafisk BAR har udviklet et elektronisk opslagsværk over hjælpemidler, der kan være med til at mindske risikoen for arbejdsulykker og arbejdsbetingede lidelser.

Find pjecen på www.grafiskbar.dk <<http://www.grafiskbar.dk>> under Publikationer og Ergonomi

Natarbejde

Skiftehold og natarbejde er kommet for at blive, og også den grafiske branche er en branche, hvor mange ansatte arbejder på skæve tidspunkter. Undersøgelser viser, at skiftehold og natarbejde kan have både helbredsmæssige og sociale konsekvenser, primært afledt af forstyrrelser i døgnrytmen.

Grafisk BAR har produceret en plakat med QR-koder, der giver information til ansatte og arbejdsgivere om en række temaer. Formålet er at afbøde nogle af de skadelige virkninger, som især arbejde om natten kan give og derved skabe bedre forhold for de mennesker, som må arbejde på skæve tidspunkter. Arbejdsmiljøforholdene er afsættet.

Plakaten er inddelt i nedenstående 12 emner, som består af tekster, interviews og filmklip.

www.grafiskbar.dk/publikationer/natarbejde/

